

O súkenníkovi a škriatkovi

Chudobný súkenník pracoval už dlhé roky vo valche, ale napriek všetkej snahe a námahe sa mu nepodarilo získať ani groš navyše. Jeho dobrá žena, ktorá mu nosila do práce hrubú stravu, mu to stále vyčítala a žalovala, že takto sa on chudák, nikdy nedočká zaslúženej odmeny. Toto šomranie a neustále zvady mu ležali na srdci, a tak sa rozhodol, že bude pracovať aj v noci.

Keď prvú noc pokračoval v práci pri matnom svetle lampy, zrazu mu začali ťažké drevené kladi-
vá oveľa rýchlejšie búchať na súkno. Pomyslel si, že asi ide na koleso viac vody a ponáhlal sa von. Zrazu vidí – malý škriatok na náhone mu obrou silou poháňa veľké koleso. Súkenník mu zaželel dobrý večer a povedal: „Go ké galek! Daj Boh šťastia!“ „Got boes gé! Pán Boh uslyš!“ odpovedal škriatok a milo sa naňho pousmial. Súkenník pozbieral všetku odvahu a opýtal sa škriatka, či by k nemu nechcel nastúpiť do služby. „Em bé den net? Prečo nie?“ odvetil škriatok. „I vong glaj hait a d nocht met' óbet ó. D kost ode ruhik 'n hám gé. Začnem hned' dnes a ty môžeš ísť spokojne domov.“

Ked' prišiel súkenník druhého rána do valchy, bola všetka robota hotová. A na lavici vedľa kotla sa ligotal kus zlata. Muž sa neodvážil mince ani dotknúť. Ked' však na obed prišla žena a zbadala zlatú mincu, chcela ju hneď zobrat'. Muž jej to nedovolil a ona odišla nahnevaná domov. Večer sa škriatok dostavil načas znova do služby a muž išiel domov, ale nevyspal sa. Žena mu celú noc húdla okolo uší, že ten peniaz mal zobrat'. On ale vedel a v duchu si hovoril: „Bó net mija gehéjet, prauch i net. Úg'rehc Gút tut net gút. Čo nie je moje, nepotrebujem. Nepravé vlastníctvo nerobí dobre!“

Ked' prišiel ďalšieho rána do valchy, ležal vedľa prvého aj druhý, ešte väčší, kus zlata, ale súkenník sa ich ani nedotkol a nedovolil to ani jeho žene. Ked' však odchádzala, chcela peniaze zobrat' a musel jej buchnúť po rukách. Najprv zúrila, ale potom sa mu zaliečala a peknými rečami ho presviedčala, že peniaze sú ich. Škriatok večer opäť prišiel a muž odišiel domov. Doma však na neho čakalo peklo. Žena tak vyvádžala, že susedia sa zbehli po oknami a čudovali sa, čo sa tam deje. Unavený jej musel slúbiť, že zajtra peniaze donesie domov. Ked' ráno prišiel do valchy, vedľa dvoch mincí ležala tretia, najväčšia. To už nedokázal odolať a strčil si peniaze do mešca.

Žena prišla dnes s obedom ovel'a skôr a navarila aj niečo lepšie. Hned' jej dal zlato a tá sa nevedela vynadívať a vytešiť, ako pekne peniaze štrngocú. Nepokojne pracoval súkenník až do večera a čakal na škriatka. Ale ten nechodil. Zrazu prestala tiecť voda, zastavilo sa koleso a drevené hámre prestali tláť. Vylakaný muž chytro utekal von a videl, ako mu škriatok zasunul šúber a tak odstavil vodu. So strachom sa ho opýtal, čo sa stalo. Škriatok mu povedal: „Bú zae d drae goetšteke dókoma? Kde zmizli tie tri zlatky? Tu sa súkenník priznal k svojmu činu. Škriatok mu povedal: „Pozri, ja som našu dohodu dodržal, ty ale, si mi moje peniaze zobral a tak ma pripravil o odmenu za nočnú robotu. Ale počúvaj. Ja dobre poznám tvoje srdce a viem, že nie ty sám si na príčine. Tie tri zlatky, po ktorých tvoja žena tak dychtila, znamenajú, že sa vám narodí počas nasledujúcich troch rokov traja synovia. Toho najmladšieho synčeka – keď bude mať dvanásť rokov – mi prinesieš sem do valchy. Ja ho vezmem do ríše škriatkov a on bude naším kráľom. Ak to neurobiš, stratíš všetky tri deti.“ Chudák súkenník nemohol inak, tak prisľúbil. Utrápený prišiel domov, ale žene nepovedal

nič. V nasledujúcich rokoch porodila súkenníkova žena naozaj troch krásnych chlapcov. Rýchlo vyrástli a pomáhali otcovi v remesle, pri dome a na gazdovstve. A čoskoro prišiel aj čas, keď najmladší dovŕšil dvanásť rokov.

Na jeho dvanáste narodeniny ho otec vzal samého do valchy. V tichosti dúfal, že škriatok na dohodu už dávno zabudol a že nepríde. Aký zostal prekvapený, keď videl, že škriatok ich vo valche už čakal. Škriatok sa s chlapcom veľmi rýchlo skamarátil a spoločne pracovali. Otec si už myslel, že všetko dobre prejde. Keď sa však zotmelo, škriatok s chlapcom znenazdajky zmizli. Súkenníkovi skoro prasklo srdce a doma aj žena začala horko plakať, keď sa dozvedela, čo sa stalo. Ten najmladší syn bol totiž jej najmilším. Keď synovia videli rodičov takto trpko nariekať, povedali: „Bija kin' dos net ózé unt bija bejen gé ont unze líps prídala zichn. Nemôžeme sa na toto pozerať. Pôjdeme a budeme nášho milého brata hľadať.“ Rodičia nesúhlasili, lebo sa báli aj o týchto dvoch zvyšných synov, ale na veľké prehováranie dali im požehnanie a na rozlúčku pridali tie tri zlatky, ktoré spôsobili ich veľké nešťastie.

Bratia putovali sedem liet a sedem zím, ale ríšu škriatkov nemohli nájsť. Prišli až do ríše slnka a mesiaca, ale ani tam im nevedel nik povedať o krajine škriatkov. Nakoniec prišli k večernici a pýtali sa jej na cestu. „I bas jas net, ode mae šbeste, d moenštejen bit jas ziche besn. Ja to neviem, ale moja sestra ranná zornica to bude určite vedieť.“ Za túto pomoc jej dali zlatý dukát od rodičov. Po dlhej ceste prišli k zornici a predniesli jej svoju prosbu. „I be eca' lichtala voen ló. Budoa jas lichtala voen bit, duta venkt s raech d cbére ó. Gét aza ajam lichtala nóch. Nechám vám padnúť hviezdú. Kde padne, tam sa začína krajina škriatkov. Nasledujte teda jej svetlo,“ povedala im zornica. Bratia sa pekne pod'akovali, plní radosti jej dali zlatý dukát od rodičov a pobrali sa ďalej. Ešte museli tri dni a tri noci putovať. A konečne na úpäť veľkého kopca, kde padla hviezda, našli vchod do tajomnej jaskyne, ktorú strážili dvaja škriatkovia. Tí ich nechceli pustiť dnu skôr, než uhádnu heslo. Bratia hádali a hádali, ale uhádnuť heslo nemohli. Nakoniec dali stráži posledný

najväčší zlatý dukát. Aké prekvapenie! Heslo bolo na minci napísané. Keď zaznelo, otvorila sa veľká brána a bratia vošli do jaskyne. Škriatkovia ich zaviedli do obrovskej siene, kde na veľkom zlatom tróne sedel kráľ – ich braček. Keď kráľ zbadal svojich bratov, zabudol na svoju kráľovskú česť. Skočil k nim a srdečne sa s nimi zvitál. Prosil škriatkov, aby ho prepustili, že sa chce vrátiť ku svojim rodičom. Škriatkom, ktorí mali svojho kráľa veľmi radi, padlo za ťažko splniť túto prosbu. Ale nakoniec súhlasili pod jednou podmienkou. „Necháme ťa odísť k rodičom s podmienkou, že tvoji bratia preukážu statočné srdce. Pred každého brata postavíš sud plný zlatých dukátov a oni nech sa rozhodnú, čo si vyberú. Tri dni majú čas na rozmyslenie a dovtedy ich musíš napomínať a presviedčať, aby sa vrátili k rodičom so zlatom, ktoré si im dal. Ak preukážu slabé srdce, ty ostaneš naším kráľom naveky a oni sa vrátia so zlatom do ríše ľudí.“

A tak brat, kráľ škriatkov, tri dni a tri noci presviedčal svojich bratov, aby si vzali zlato, ktoré prinesie im a ich rodičom bohatstvo a slávu, že to bude pre nich, rodičov a aj jeho samého, to najlep-

šie. Keď prešiel posledný deň, bratia vyhlásili, že nad všetko zlato im je drahší ich brat, ktorého chcú vziať domov. Nato objal najstarší zo škriatkov – ten ktorý pracoval vo valche – svojho kráľa a pobozkal ho na čelo. Potom povedal: „Ija hot richtik g'béjet. Ben bíja ach dí, unzen g'líptn kénéng, met trauregn jac ov d'menšnéjet c'rek kéjen zí, az' bas bes doch, oz az' gút is ont dú dae glek ventn bist. Ont mejekt aech: Net ov goet ont raichtum bjaft ájem plék, ner ada óabet 'lá p'stét s richtiga glek. Dobre ste si vybrali. Keď aj teba, nášho milovaného kráľa so smutným srdcom vidíme odchádzať do sveta ľudí, predsa vieme, že je to dobré a že nájdeš svoje šťastie. A zapamätajte si: Nie na zlato a bohatstvo smerujte svoje pohľady. Len v práci samotnej prebýva pravé ľudské šťastie.“

Sotva dozneli tieto slová, všetko okolo nich sa zاتمelo a zatriaslo. Keď sa postupne svetlo vracalo, zbadali bratia, že sú doma vo valche, kde otec práve spúšťa koleso. Všetci sa zvíťali a šťastní vrátili domov k matke. A keď siahli do tašky, každý z nich

v nej našiel jeden z tých troch zlatých dukátov. Odvtedy prišiel do dielne nový život. Osem rúk pracovalo dňom a nocou vo valche a s prácou sa do domu a rodiny súkenníka vrátili aj šťastie a spokojnosť. Všetci šťastne nažívali a ak ešte nepomreli, žijú tam dodnes. Lebo oni mi pre vás túto rozprávku rozpovedali.